

הכניסה

על ידי שוברט שבקעו מחנות ברחוב הצדדי במרכז שוואבינג שבמינכן, די היה בהם כדי לעורר את תשומת-ליבם של העוברים והשבים. על השלט הגדול והנישא נכתב באותיות של קידוש לבנה חנות ספרים לנשים. על דלת הכניסה הוצ' מדה פיסת נייר כתובה בכתב-יד — לנשים בלבד.

הסקרנות התעוררה. פתחתי את הדלת ונכנסתי. את פני קיבלה בחיוך סבינה הולם, בעלת החנות.

המדפים עמוסים בספרים בנושאים הי קשורים בנשים או שכתבו נשים. פיתאום, ללא אזהרה מוקדמת, נפתחה הדלת ולחנות נכנס גבר. לא עברה שנייה, הגבר עוד לא הספיק לעבור שמאלה או ימינה, ומול פניו הושטה אצבע שהורתה לו בצורה ברורה וחד-משמעית — החוצה!

זוג חברות

פגישה בין סבינה הולם, בעלת-החנות, באוברול יוניסקס, כשסיגריה תמידית חקוה בין אצבעותיה, וסוזנה בתסרוכת הנערית ובזיקט גברי. סוזנה העובדת בטלוויזיה, בחברת גברים, פחות קיצונית מטבינה.

לגברים יאסורה

אמילי דיקנסון, הסופרת האמריקאית שנולדה ב-1830, היתה ידועה כלסביית. גרטרוד שטיין, הסופרת האמריקאית שחיה בפאריס בתחילת המאה ה-20 אהבה נשים. סביב אישיותה המעניינת התגודדו אמנים ידועים-שם. גברים כנשים. ביניהם גם פיקאסו.

שאלתי את סוזנה מתי גילתה שהיא לסבית. „כשהתחנתי, הייתי כמו כולם. כל חברותי התחננו וגם אני. לא חשבתי

מה זה גברים? לא איכפת לי מהם. הם קיימים, אבל לא לגבי“. היא השיבה בקול מלא שינאה. „אני מדברת איתם, איני משיבה להם. הם אינם קיימים.“

נשואה

11 שנה

סוזנה, שבאה לבלות בחברת הספרים, יותר מעשית ופחות קיצונית. היא ער בדת בטלוויזיה בחברת גברים. „בהפסקות אני שותה איתם קפה, אך מחוץ לשעות העבודה איני מתחברת עימם.“

האם לא מנסים הגברים להתקרב אליה? „לא, אולי בגלל איך שאני נראית“. סוזנה היא בת 38, מסופרת בתסרוכת נערית, שערה מכסוף, פניה נקיות מאיפור, לבושה במיכנסים גינס וחולצת פלאנל גברית. נור עלת געלי התעמלות, ציפורניה גוזחות ובידה כמובן סיגריה.

בחיוך ובחופשיות היא סיפרה: „הייתי נשואה במשך 11 שנה. הייתי עקרת-בית מצויה. כל חיי סבבו סביב הילדות, הבעל והבית. הייתי משועממת עד מוות, חיששתי מעורבות בדבר-מה. התחלתי להתעניין בפוליטיקה, אך בתוך זמן קצר למדתי לדעת שזה לא זה.“

או היכרתי כמה נשים, ואצלן מצאתי את הפוליטיקה שחיפשתי. פוליטיקה יש-עמדה בניגוד למוסד הנישואין המקובל של גבר ואשה. גיליתי את הפמיניזם. התגרשתי לפני שש שנים, כי לא יכולתי לחיות עם השקר של חיי הנישואין. מזה שלוש שנים אני חיה חיים מאוד יפים ויציבים עם המאהבת שלי.“

„כשלבסבית מודעת לעובדת היותה לסי בית ולא מסתירה זאת, כשהיא יוצאת מן הארון, ולא מתביישת בזה שהיא שונה, היא מביאה את העולם לקבל אותה.“

לסביות

מפורסמות

הלסבית הירדועה הראשונה בהיס'טוריה היתה סאפפו, משוררת שחיה באי היווני לסבוס. משמו של אי זה נגזרה המילה „לסבית“.

כריסטינה, מלכת השוודים, שנולדה ב-1626, היתה לסבית. בית המלוכה רצה שתחתן, אך היא סירבה.

לכד לכל חנות ספרים אחרת, אם הוא רוצה בכך. כמה איהות שבאו עם בניהם שעברו את גיל ה-12 נפגעו, יצאו גם הן ולא חזרו. „זה אמנם אכזרי, אני יודעת, אבל זהו זה. אלה הם חוקי הבית ויש לכבדם.“

בחנות אין חוברות או ספרים פורנוגרפיים, אך יש ספרים על נשים ופנטזיות מיניות. „אנחנו מתנגדות לפורנוגרפיה ולשימוש בגוף האשה כאובייקט מיני“, מצהירה סבינה.

סבינה סיימה קורס להגנה עצמית במי-גרת התנועה הפמיניסטית. והי צורת הגנה מיוחדת לנשים, שמה WEN-DO.

היא מחלקת את דירתה השכורה עם עוד נשים אחרות. בדירתן ארבעה חדרים, כשהחדר אחד שמור לאורחות. „אם אני נתקלת בחנות הספרים בבחורה שאין לה מקום לינה, אני מזמינה אותה לדירתנו המשותפת.“

ביקשתי לשמוע את דעתה על גברים. היא הביטה בי בתדהמה: „גברים?

הגבר ניסה לומר דבר-מה, אך סבינה, בעינייה מזרות אימה וללא מילים פותחת את הדלת, מושכת בשרוול ומסלקת אותו החוצה.

סבינה בת ה-36, בעלת השיער הקצר, עם סיגריה ניצחית בפיה ואוברול יוניסקס, היא פמיניסטית לסבית מוצהרת. היא יר ארבע נשים נוספות, גם הן פמיניסטיות לסביות, מחזיקות בחנות ועובדות בה מזה חמש שנים.

סיפרה סבינה: „רציתי ליצור מקום שלי ונעים לנשים בלבד. מין מקום-מיפגש ליצירת קומוניקציה בין נשים. ש'היה בו אווירה של נשים, מקום שגברים תוכלנה להתבטא בו בחופשיות.“

בן 12

הוא גבר קטן

החנות-מחולקת לשלושה חלקים. בחדר הגדול נמצאים ספרים בגר-

דוגמה „טכס זה לא טכניקה, זו הרגשה של לחיות עי' רומה נפשית, ולתת למישהי אחרת לקרוא אותך כמו ספר“, אומרת סוזנה.

ולא שאלתי שאלות, לא את עצמי ולא את הזולת. הלכתי בתלם.

„כשהייתי נשואה גידלתי שיער ארוך, כי בעלי אהב זאת, אך תמיד לשנע לתקופת-מה הייתי מנצלת את ההזדמנות ומסתפרת כפי שאהבתי — קצר וספורי-טיבי.“

מדוע רוב הנשים הלסביות נראות, מת' לבשות ומתנהגות כמו גברים, הקשיתי. סוזנה שואפת את עשן הסיגריה עמוק אל תוך ריאותיה, ועונה: „אולי משום שהן מרגישות שונות ורוצות להראות ולהוכיח לעולם שהן כאלה. שכל מה שהוא נשי לפי מסכמות החברה לא (המשך בעמוד 58)

המרכז: חנות ספרים על השלט הגדול כתוב באותיות קי' דוילבנה: חנות ספרים לנשים. על דלת הכניסה של החנות פיסת-נייר ועליה כתוב בכתב-יד: לנשים בלבד.